

ANNA ZATORA

<https://orcid.org/0000-0003-4597-5568>

Uniwersytet Łódzki, Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego

ul. Jana Matejki 32/38, 90-237 Łódź

e-mail: anna.zatora@lib.uni.lodz.pl

Sprawozdanie z VII Seminarium „Otwieranie Nauki: Praktyka i Perspektywy” (Łódź, 10–11 października 2023 r.)

Łódzkie ośrodki akademickie od lat angażują się w rozwój idei otwartej nauki, świętując m.in. International Open Access Week¹, corocznie obchodzony w ostatnim pełnym tygodniu października. Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego od kilkunastu lat organizuje z tej okazji Seminarium Open Access². W tym roku święto otwartej nauki rozpoczęło się jednak wcześniej — w dniach 10–11 października 2023 roku odbyło się bowiem w Łodzi kolejne Seminarium z cyklu „Otwieranie Nauki: Praktyka i Perspektywy”.

Cykl seminariów poświęconych otwartej nauce jest inicjatywą wydawnictwa Elsevier, które we współpracy z ośrodkami naukowymi z całej Polski co roku organizuje spotkania poruszające aktualne tematy dotyczące głównie komunikacji naukowej i polityki publikacyjnej w kontekście otwartości. „Otwieranie Nauki: Praktyka i Perspektywy” to zawsze przestrzeń do dyskusji i prezentacji (w formie wykładów oraz sesji pytań i odpowiedzi), ale i okazja do rozwijania praktycznych umiejętności w zakresie otwartej komunikacji naukowej i do wymiany wiedzy na temat dobrych praktyk — w ramach Seminarium odbywają się warsztaty prowadzone przez liderów i praktyków Open Science. W 2023 roku wydarzenie zorganizowano po raz siódmy w takiej właśnie formule i, jak co roku, pod nowym hasłem przewodnim.

¹ www.openaccessweek.org.

² repozytorium.uni.lodz.pl/handle/11089/47605.

VII Seminarium z cyklu „Otwieranie Nauki: Praktyka i Perspektywy”³ — pod hasłem „Wartość Open Science” — zorganizowały wraz z wydawnictwem Elsevier trzy łódzkie biblioteki naukowe: Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego (BUŁ), Biblioteka Politechniki Łódzkiej (BPŁ) oraz Centrum Informacyjno-Biblioteczne Uniwersytetu Medycznego w Łodzi (CIB), reprezentowane przez wspólny Komitet Organizacyjny, w którego skład weszli m.in. dyrektorzy jednostek. Zaangażowanie kilku ośrodków o różnych doświadczeniach i różnych profilach badawczych pozwoliło stworzyć przestrzeń do wymiany myśli i spojrzeć na te same zagadnienia z wielu perspektyw. Zarówno owa różnorodność programowa i organizacyjna, jak i lokalizacja obrad w centralnej Polsce sprawiły, że na Seminarium zarejestrowało się ponad stu pięćdziesięciu uczestników z całego kraju, a w obradach plenarnych wzięło udział łącznie ponad sto sześćdziesiąt osób. Ze względu na duży zasięg wydarzenia uzyskało ono patronaty: Prezydent Miasta Łodzi, Przewodniczącego Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP) i Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich (KDBASP), a także Patronat Honorowy Rektora Uniwersytetu Medycznego, Rektora Uniwersytetu Łódzkiego, Rektora Politechniki Łódzkiej. „EBIB” oraz „Zagadnienia Rodzajów Literackich” natomiast objęły Seminarium patronatem medialnym.

Warto wspomnieć także o partnerach wydarzenia, zarówno łódzkich, czyli EC1 Łódź — Miasto Kultury i Fundacji dla Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, jak i spoza regionu — PCG Academia oraz Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji. Poza udzieleniem organizatorom wsparcia merytorycznego dwaj ostatni partnerzy prezentowali swoje publikacje na stoiskach zlokalizowanych w miejscu obrad plenarnych, natomiast EC1 zapewniło uczestnikom atrakcje kulturalno-naukowe (zwiedzanie ekspozycji w Centrum Nauki i Techniki EC1) i udostępniło swoją industrialną przestrzeń, by mogła się w niej odbyć uroczysta kolacja po zamknięciu pierwszego dnia Seminarium. Był to jeden z łódzkich akcentów i forma zachęty do zacieśnienia znajomości, które mają — podobnie jak każde rozmowy kulturalowe podczas tego rodzaju wydarzeń — niebagatelny wpływ na tworzenie się społeczności ludzi zainteresowanych otwieraniem nauki w Polsce.

Głównym miejscem obrad było Centrum Szkoleniowo-Konferencyjne Uniwersytetu Łódzkiego. Wyremontowany niedawno obiekt z powodzeniem pomieścił zgromadzonych gości, a jego usytuowanie pozwoliło na sprawne przemieszczanie się do pozostałych lokalizacji: Centrum Informacyjno-Bibliotecznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi i Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego, gdzie odbywały się warsztaty.

Wartość Open Science, czyli od idei do finansów (lub odwrotnie)

Obrady podczas VII Seminarium „Otwieranie Nauki: Praktyka i Perspektywy” podzielono na cztery obszary tematyczne zamknięte w oddzielnych sesjach. Szerokie, wieloznaczne pojęcie „wartości”, ukryte w hasle przewodnim, umożliwiło prelegentom odniesienie się do różnych aspektów otwartości, począwszy od jakości i dostępności publikacji i danych badawczych na otwartych licencjach, przez perspektywę decydentów i władz uczelni, po wpływ społeczny i jego mierzalność.

Wartość procesu otwierania nauki podkreślano już podczas inauguracji Seminarium. Wraz z dyrektorami instytucji współorganizujących wydarzenie obrady otworzyli Przewod-

³ Strona wydarzenia: onpp.p.lodz.pl.

niczący KRASP prof. dr hab. inż. Arkadiusz Mężyk, Rektor Politechniki Śląskiej oraz — w imieniu Uniwersytetu Łódzkiego, gospodarza — prorektor ds. nauki dr hab. Łukasz Korporowicz, prof. UŁ. Część plenarna Seminarium rozpoczęła się 10 października 2023 roku o godzinie 11.30, a zakończyła następnego dnia przed godziną 14.00. Program był napięty i choć przewidywał kilka przerw, każde wystąpienie i dyskusja musiały się mieścić w wyznaczonych ramach, nad czym czuwali moderatorzy poszczególnych sesji. Udało się uniknąć istotnych opóźnień, a wszyscy prelegenci i uczestnicy paneli dyskusyjnych zjawili się zgodnie z planem.

Po oficjalnym otwarciu obrad rozpoczęto właściwą sesję pierwszą: „Open Access i modele publikacyjne”, moderowaną przez dyrektora CIB Witolda Kozakiewicza. Wykład otwierający, *Reconnecting the dots — on the past, present and future of the scholarly communication ecosystem*, wygłosiła dr Charlotte Wien (Arctic University Tromsø; Elsevier), badaczka zaproszona na Seminarium również jako ekspertka w zakresie komunikacji naukowej, mająca poprowadzić warsztaty dla liderów bibliotek akademickich. Druga prezentacja, prof. Marka Niezgódki (Politechnika Śląska), zatytułowana *Infrastruktury Otwartej Nauki czasu transformacji systemu akademickiego* miała na celu zarysowanie krajobrazu cyfrowych platform komunikacji naukowej w Polsce i zaproponowanie możliwych rozwiązań usprawniających pracę podmiotów zaangażowanych w otwieranie nauki (trwały model finansowania i system ocen naukowych). *Teraźniejszość i przyszłość Open Access w Polsce* to temat wystąpienia Pauliny Milewskiej i Tomasza Psonki (Elsevier) — prelegenci poddali analizie programy realizowane przez Wirtualną Bibliotekę Nauki w ostatnich latach pod kątem korzystania z licencji krajowej i przyjrzeni się roli i miejscu czasopism sygnowanych marką Elsevier na tej mapie otwartego dostępu. Przy zagadnieniu finansów pozostała dr hab. Ewa Gruszewska (Uniwersytet w Białymstoku), której wystąpienie *Otwartość nauki z perspektywy badacza* pokazało m.in., z jaką kosztochłonnością wiąże się dążenie do zwiększania liczby cytowań. „Im dłuższa perspektywa badawcza, tym mniejsza byłaby kosztochłonność wzrostu cytawalności, a zatem wydatki na *open access* byłyby bardziej opłacalne” — mówiła prelegentka.

Sesję pierwszą zamykały wystąpienia trzyminutowe, czyli nowość w cyklu „Otwieranie Nauki: Praktyka i Perspektywy”. Tego typu prezentację, sygnalizującą jakiś aktualny problem lub omawiającą dobre praktyki na konkretnych przykładach, mógł zgłosić każdy uczestnik konferencji. W sesji „Open Access i modele publikacyjne” tzw. „trzyminutowki” były cztery: *Czy nauka może być otwarta dla wszystkich? Organizacja wydarzeń w open access wobec wykluczeń i niepełnosprawności* — Kinga Kamińska (Ośrodek Badawczy Facta Ficta); *Otwarte czy zamknięte? Przypadek polskich czasopism z bibliotekoznawstwa i informacji naukowej* — Joanna Błasiok (Politechnika Gdańska); *Skuteczne praktyki pracy z autorem w modelu open access* — Joanna Brońka (Ośrodek Badawczy Facta Ficta); *Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu uczestnikiem projektu EODOPEN. Doświadczenia upowszechniania otwartego dostępu do zbiorów* — Kamila Perlik (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu). Po zamykającej sesji dyskusji gości zaproszono na lunch.

„Open Research Data” to niezwykle aktualny temat w obszarze otwartej nauki. Poświęcono mu drugą sesję Seminarium, której moderatorem był Tomasz Piestrzyński, dyrektor Biblioteki UŁ. Jako pierwszy z zaproszonych prelegentów wystąpił dr Maciej Bisaga (Uniwersytet Śląski z Katowicach). Koordynator ds. Otwartego Dostępu UŚ w prezentacji *Zmieniając krajobraz nauki: implementacja polityki otwartego dostępu na Uniwersytecie Śląskim* opowiedział o finansowanym w ramach konkursu IDUB modelu zatrudnienia

data stewardów, na wzór zachodni przypisanych do dyscyplin. O znaczeniu zagadnienia świadczy fakt, że pytania kierowane do dra Bisagi zdominowały późniejszą dyskusję. Drugi prelegent, dr Maciej Maryl (Centrum Humanistyki Cyfrowej IBL PAN) przedstawił działalność swojej jednostki w ramach projektu OPERAS — *OPERAS-PL: innowacja, dostęp i współpraca dla otwartych nauk społecznych i humanistycznych*. Nauki humanistyczno-społeczne należą do tych najmniej chętnie dzielących się danymi badawczymi i mniej oswojonych z możliwościami otwartej cyfrowej nauki. Dr Maryl przedstawił jednak możliwości, jakie mają badacze z dyscyplin humanistycznych i społecznych — rozwój kompetencji, innowacji publikacyjnych czy infrastruktury. *Potencjał otwartych danych badawczych* był też tematem trzeciego wystąpienia. Katarzyna Patyrak i Bartłomiej Więckowski (Elsevier) zaprezentowali możliwości narzędzia Data Monitor, analizując dane badawcze publikowane przez instytucje — wiodącym ośrodkiem okazała się tu Polska Akademia Nauk. Prelegenci omówili ponadto korzyści wynikające z udostępniania danych badawczych i monitorowania tego procesu przez uczelnie.

Sesję trzecią również zakończyła seria pięciu wystąpień trzyminutowych: *Ambasadorzy otwartej nauki* — Dominika Czyżak (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu); *Czy sztuczna inteligencja zastąpi data stewardów?* — Agnieszka Wasilewska (Uniwersytet Gdański); *Oddajcie mi moje dane! Czyli między teorią a praktyką otwierania danych* — Maria Kuczkowska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu); *ReadMe or not ReadMe: that is the question* — Zbigniew Ruszczyk (Uniwersytet Gdański); *Zarządzanie danymi badawczymi na Polskiej Platformie Medycznej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu* — Justyna Zawada (Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu). Wspomniana wcześniej część kulturalno-naukowa w EC1 zakończyła pierwszy dzień obrad.

11 października 2023 roku obrady rozpoczęto o godzinie 9.30, tym razem odwracając kolejność: jako pierwsi prezentowali się uczestnicy Seminarium z wystąpieniami trzyminutowymi. Sesja zatytułowana „Polityki instytucjonalne”, moderowana przez dra Adama Lenica, dyrektora BPE, również zachęciła do wygłoszenia krótkich referatów pięć osób. Były to następujące wystąpienia: *Open access w Politechnice Śląskiej* — dr hab. Renata Frączek (Politechnika Śląska); *Gdzie kończą się działania pozorowane a zaczyna prawdziwa polityka otwartego dostępu? Wybrane przykłady* — Grzegorz Szczypa (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej); *Mała uczelnia, duże problemy. Bariery psychologiczne i technologiczne w rejestracji dorobku publikacyjnego w „młodych” uniwersytetach* — dr Małgorzata Bańkowska (Akademia Kaliska im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego); *Remake czy upgrade? Zmiany w polityce otwartości na Politechnice Lubelskiej* — Monika Szarama (Politechnika Lubelska); *Jak otwieramy naukę na UEW* — Barbara Grzelczak (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu). Zagadnienia poruszane w prezentacjach okazały się doskonałym wstępem do referatu *Instytucjonalne polityki otwartości i ich wpływ na praktykę otwierania nauki w polskich uczelniach publicznych*, którą wygłosiła dr Agnieszka Adamiec (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie). Prelegentka przeanalizowała dokumenty mające postać polityk otwartości lub rekomendacji, opublikowane przez polskie uczelnie w ostatnich latach, oraz przyjrzała się ich realizacji w poszczególnych jednostkach.

W sesji trzeciej odbył się także pierwszy z trzech zaplanowanych przez organizatorów paneli dyskusyjnych, czyli *Budowanie polityki publikacyjnej uczelni*. Do udziału w dyskusji zaproszono troje prorektorów reprezentujących łódzkie uczelnie — prof. dr hab. n. med. Lucynę Woźniak (Prorektor ds. rozwoju nauki i współpracy międzynarodowej UM w Ło-

dzi), prof. dra hab. inż. Łukasza Albrechta (Prorektora ds. nauki PŁ), dra hab. Łukasza Korporowicza, prof. UŁ (Prorektora ds. nauki UŁ) — oraz przedstawiciele wydawnictwa, czasopisma naukowego i biblioteki — Beatę Klytę (dyrektor Wydawnictwa UŚ), prof. dra hab. Jarosława Płuciennika (redaktora naczelnego czasopisma naukowego „Zagadnienia Rodzajów Literackich”), dra Jędrzeja Leśniewskiego (dyrektora Biblioteki Politechniki Wrocławskiej). Rozmowę prowadziła Katarzyna Patyrak (Elsevier), zadając każdemu z dyskutantów pytania i namawiając do nawiązywania dialogu. Okazało się, że sztywne ramy czasowe wydarzenia ograniczyły możliwość rozwinięcia dyskusji — być może jest to sygnał, by w przyszłości organizatorzy Seminarium przewidzieli więcej czasu na rozmowy o tak złożonych kwestiach, jak polityka publikacyjna. Choć każdy z zaproszonych gości mógł się wypowiedzieć, zabrakło między nimi interakcji, przez co dyskusja nie miała dostatecznie otwartego charakteru.

Po przerwie rozpoczęto sesję czwartą, tytułową: „Wartość Open Science”. Najbardziej odbiegała ona od klasycznego układu z wystąpieniami w formie wykładów, ponieważ składała się z dwóch paneli dyskusyjnych i tylko jednej prelekcji. Sesję moderowali przedstawiciele firmy Elsevier: Tomasz Psonka i Bartłomiej Więckowski. W dyskusji *Jak Erasmus+ wspiera badania naukowe i otwieranie nauki* wzięli udział partnerzy Seminarium — Bartosz Stawiarz (Dyrektor Biura ds. współpracy z regionami i Biura ds. Erasmus+ Sport, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji) i Krzysztof Szwałek (Dyrektor Biura Badań i Wydawnictw, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji) — oraz zaproszeni goście — dr inż. Dorota Piotrowska (Politechnika Łódzka), dr hab. Tomasz Kamiński (Uniwersytet Łódzki; Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji) — a także Tomasz Psonka (Dyrektor Regionalny na Europę Środkowo-Wschodnią, Elsevier). Uczestnicy panelu zachęcali do korzystania z możliwości, jakie daje program Erasmus+, i podkreślali znaczenie otwartej edukacji, nieco zepchniętej na drugi plan przez otwartą naukę rozumianą jako otwarte badania naukowe. Podkreślono również konieczność chwalenia się sukcesami dydaktycznymi i publikowania na ich temat artykułów czy monografii.

O innego rodzaju wartości otwartej nauki mówił dr Paweł Barczyński (EC1 Łódź — Miasto Kultury). Jego wykład zatytułowany *Citizen Science: prawdziwa nauka dla każdego* pozwolił odkryć korzyści z dzielenia procesu „robienia nauki” z obywatelami, z wychodzenia naukowców poza mury Akademii. EC1 Łódź — Miasto Kultury ma w tej kwestii ogromne doświadczenie, które zdobywa, współpracując m.in. z Uniwersytetem Łódzkim i Politechniką Łódzką.

Temat nauki bliskiej społeczeństwu kontynuowano w ostatnim panelu dyskusyjnym — *Upowszechnianie nauki i techniki wśród zróżnicowanych wiekowo odbiorców: wkład w budowanie świadomego społeczeństwa*. Dr Karolina Mirowska (EC1 Łódź — Miasto Kultury) zaprosiła do rozmowy trzy osoby mające bogate doświadczenie w pracy z nietypowymi grupami odbiorców nauki: dr Annę Kowalcze-Pawlik (Uniwersytet Łódzki), Annę Janicką (Łódzki Uniwersytet Dziecięcy, Politechnika Łódzka) i Marka Pisarskiego (EC1 Łódź — Miasto Kultury). Kończąc obrady zagadnieniami związanymi z popularyzacją nauki, organizatorzy Seminarium podkreślili różnorodność hasła „Wartość Open Science” — okazuje się, że można o niej mówić zarówno na poziomie rzeczywistych kosztów liczonych w złotych czy dolarach, jak i na poziomie idei, która sprawia, że otwieranie nauki ma coraz większy sens⁴.

⁴ Fotorelacja z obrad plenarnych oraz prezentacje prelegentów dostępne są w Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego: hdl.handle.net/11089/48131.

Od teorii do praktyki, czyli o warsztatach

Elsevier, inicjując kolejne edycje cyklu „Otwieranie Nauki: Praktyka i Perspektywy”, podkreśla to, że organizatorzy stawiają na praktykę i możliwość zdobycia nowych kompetencji czy umiejętności przez uczestników wydarzenia. W tym roku zapotrzebowanie na ofertę warsztatową przeszło oczekiwania organizatorów i zamiast ośmiu planowanych spotkań z trenerami odbyło się ich aż dziesięć. Współorganizatorzy oddali do dyspozycji gości kilka lokalizacji w budynkach CIB i BUŁ, w tym sale multimedialne i strefę coworkingową.

Podczas ubiegłorocznej edycji Seminarium, w Gdańsku, zapoczątkowano cykl warsztatów dla liderów bibliotek. W związku z dużym zainteresowaniem przedstawiciele wydawnictwa postanowili po pierwsze powtórzyć pierwszą część warsztatów, a po drugie — zaproponowali drugą część, adresowaną do tych osób, które miały okazję uczestniczyć w *Library Leaders Workshop* na Politechnice Gdańskiej w 2022 roku. Część pierwszą — *Budowanie widoczności i wpływu biblioteki akademickiej* — poprowadzili Paulina Milewska (Elsevier) i Witold Kozakiewicz (Uniwersytet Medyczny w Łodzi), natomiast za część drugą — *Connecting the stakeholders of the Polish Library Landscape* — odpowiadała dr Charlotte Wien (Arctic University Tromsø; Elsevier). Warsztaty z cyklu *Library Leaders Workshop* jako jedyne miały charakter zamknięty, tzn. mogli się na nie zarejestrować wyłącznie dyrektorzy lub wicedyrektorzy bibliotek. W zapisach na pozostałe warsztaty decydowała kolejność zgłoszeń.

W ofercie znalazły się warsztaty adresowane nie tylko do bibliotekarzy, ale i naukowców czy innych osób zainteresowanych otwartą nauką. Dr Jakub Rusakow (Gdański Uniwersytet Medyczny) zaproponował warsztaty dla data stewardów: *Jak usprawnić tworzenie planów zarządzania danymi? Czy możliwe jest stworzenie uniwersalnego wzorca?*, a Agnieszka Goszczyńska (Uniwersytet Medyczny w Łodzi) pozostała w temacie danych badawczych, tyle że w wydaniu „escape room” — gra w języku angielskim, *RDM Mission: escape game*, zainspirowana wzorem skandynawskim, zaangażowała kilkoro najodważniejszych uczestników Seminarium. Trenerzy z Elseviera, Katarzyna Patyrak i Bartłomiej Więckowski, pierwszego dnia poprowadzili spotkanie zatytułowane *Dane, wskaźniki i decyzje w służbie informacji naukowej*, poświęcone wskaźnikom bibliometrycznym i możliwościom bazy Scopus i narzędzia SciVal. W gęstej ofercie warsztatowej nie zabrakło otwartych licencji — Marta Stąporek (Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie) zaprosiła uczestników Seminarium do komputerów i wspólnie pochylili się nad tematem: *To use, or not to use, that is the question... Wykorzystanie licencji Creative Commons w nauce i dla nauki*.

Drugiego dnia obrad odbyły się jeszcze cztery spotkania warsztatowe. Trenerka z Elseviera, Kamila Kokot-Kanikuła, zaprezentowała *ScienceDirect Topics i Open Access w Elsevier — elementy wspierające środowisko naukowe*. Inna grupa warsztatowiczów uczestniczyła w tym czasie w hybrydowo prowadzonych rozważaniach ujętych w temacie: *Cele Zrównoważonego Rozwoju ONZ w ekosystemie uczelni — przez wyzwania do celu*. Bartłomiej Więckowski (Elsevier) czuwał nad przebiegiem spotkania na miejscu, a dr Krzysztof Szczepaniak (Uniwersytet Gdański), który nie mógł przyjechać do Łodzi, współprowadził warsztaty online. Trzeci tego dnia warsztat prowadziła Maja Bogajczyk (Uniwersytet Warszawski), która podjęła wyzwanie szkolenia... z prowadzenia szkoleń. Temat *Czy jest na sali doktor? Jak przygotować szkolenia z open access dla kadry akademickiej* był jednym z najczęściej wskazywanych przez uczestników Seminarium jako pierwszy wybór podczas rejestracji.

Podobnie dużą popularnością cieszył się warsztat dra Jakuba Rusakowa. Niewątpliwie jest to wskazówka na przyszłość dotycząca kwestii, które najbardziej interesują środowisko bibliotekarzy akademickich i praktyków Open Science⁵. Na zakończenie dr Charlotte Wien powtórzyła swój warsztat *Library Leaders Workshop. Part 2. Connecting the stakeholders of the Polish Library Landscape* — dla tych osób, które dzień wcześniej wzięły udział w części pierwszej. Z pewnością do największych atrakcji można zaliczyć rekwizyty z tego spotkania, mianowicie klocki LEGO⁶.

Jeszcze przed oficjalnym rozpoczęciem obchodów International Open Access Week Łódź zogniskowała uwagę środowiska akademickiego na sprawach otwartej nauki. VII Seminarium „Otwieranie Nauki: Praktyka i Perspektywy” było i jest wciąż wydarzeniem, o którym dużo się mówi — z uwagi na wartościowe wystąpienia, poruszanie aktualnych tematów i nacisk na promocję dobrych praktyk i rozwój kompetencji, nie tylko bibliotekarzy czy data stewardów, ale wszystkich osób chcących włączyć się aktywnie w rozwój otwartej nauki w Polsce. Połączenie sił inicjatora cyklu, wydawnictwa Elsevier, i trzech różnych instytucji naukowych zaowocowało wymianą myśli i doświadczeń, która trwale zapisała się w krajobrazie polskiego dyskursu o i dla otwartości w nauce. Zamykając obrady plenarne i dziękując uczestnikom, Tomasz Psonka zapowiedział już kolejną edycję Seminarium — w 2024 roku gospodarzem wydarzenia ma zostać Lublin.

⁵ Uczestnicy Seminarium, po zakończeniu obrad, otrzymali też drogą e-mailową ankietę ewaluacyjną.

⁶ Fotorelacja z warsztatów dostępna jest w Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego: hdl.handle.net/11089/48131.